

© JEAN VAN LINGEN

VPT-ledendag in De Kom

De opkomst bij de VPT-ledendag in Nieuwegein was met 140 leden weer hoog. Na de Algemene Ledenvergadering zagen we presentaties van Paul van Oort, Roel Rasker en van architect en Rijksbouwmeester Frits van Dongen. Daarna rondleiding met uitleg over de theatertechniek. | DOOR: JOS VAN DE HATERD |

De ledenvergadering in de vlakke vloerzaal was kort en krachtig. Begrotingen werden toegelicht en vastgesteld, Reind Brackman presenteerde een overzicht van alle themadagen en activiteiten en de nodige bestuurszaken werden afgehandeld. Arne de Wit werd herbenoemd in het VPT-bestuur, evenals Mirjam Grote Gansey die bereid is gevonden om nog één jaar aan te blijven. Penningmeester Jan Duitshof, die het hele proces van professionalisering van de VPT heeft meegemaakt, treedt na zeven jaar af. Jim Klinkhamer sprak lovende woorden over hem, Jan kreeg bloemen, bedankte iedereen en gaf de VPT nog twee dingen mee voor de komende jaren op de hem kenmerkende wijze, duidelijk maar zonder grote nadruk. Ten eerste: zorg dat meer non-profit leden en vooral gezelschappen lid worden van de vereniging. En ten tweede: hou de huisvestingskosten in de gaten, zorg dat deze op termijn niet te

zwaar op de begroting gaan drukken. Als nieuw bestuurslid werd met algemene instemming Jeroen Seeboldt benoemd. Nog meer bestuurszaken: Louis Janssen en Bert Determann stellen zich kandidaat om hun functie bij OISTAT International te continueren, respectievelijk als voorzitter (President) en als lid van het Executive Committee en Technical Committee. De VPT ondersteunt die kandidatuur. Vooarafgaand aan dit alles stond de vergadering stil bij het overlijden van Roelf Huizenga, tot 2010 voorzitter van onze vereniging. Mirjam Grote Gansey sprak een indrukwekkend In Memoriam.

Damestoiletten

Na de ledenvergadering volgden drie presentaties over De Kom, als eerste Paul van Oort. Van Oort was vanaf het begin betrokken bij de ontwikkeling, sinds 2006 als programmamanager vanuit de gemeente. Hij schetste een beeld van

de totstandkoming en dat was interessant, maar het leukst bleef het statement waarmee hij opende. 'De Kom is voor zover mij bekend het eerste theater in Nederland dat voldoende toiletten heeft voor de dames.' Jaren geleden deed hij al eens onderzoek naar damestoiletten in culturele gebouwen, destijds in Zichtlijnen verschenen onder de titel *Altijd in de rij*. 'In De Kom staan de dames niet meer in de rij, want er zijn ruim twee keer zoveel damesplekken als herenplekken.'

Vluchtweg over het podium

Namens het theater sprak ex-directeur Roel Rasker, sinds enkele maanden gepensioneerd. Hij heeft het hele bouwproces meegemaakt en uitte zijn enthousiasme over het resultaat: een intieme grote zaal en een multifunctionele kleine zaal. Over het proces zelf was hij minder enthousiast. Als gebruiker had De Kom geen zitting in het bouwteam, zij zaten

in een apart overleg. Daardoor hadden ze nogal eens het gevoel achter de feiten aan te hollen. 'Als het erop aankwam zei de gemeente: wij bouwen, jullie zijn de exploitant.' Rasker vindt dat gemeente en gebruiker veel meer hand in hand moeten gaan in de ontwerpfase én tijdens de uitvoering. Bij de ingebruikname wachtte een laatste verrassing. Dezelfde brandweer die voor de bouw alles had goedgekeurd twijfelde nu over de compartimentering van het gebouw. De Kom functioneert daarom onder een gedoogbesluit. 'Zo lang die situatie voortduurt,' zei Rasker, 'is De Kom het enige theater in Nederland waar de vluchtwegen voor het publiek over het podium lopen.'

'Mijn beste theater tot nu toe'

'Mijn beste theater tot nu toe,' noemde architect Frits van Dongen De Kom. Hij won de ontwerpwedstrijd voor de nieuwbouw, maar kort daarna werd al gekozen voor een nieuwe, nog compleet te ontwikkelen locatie. Wat daar precies zou komen, behalve theater en kunstencentrum, veranderde nogal eens: woningen en kantoren, ondergronds én bovengronds parkeren, een bioscoop of toch niet, een popzaal, of toch niet. De architect heeft tientallen schetsen, tekeningen en maquettes gemaakt, 'oefeningen' noemt hij ze, om het veranderende bouwprogramma te sturen en te volgen en steeds alle functies op dat ene beperkte gebied te krijgen. Het ontwerp van het theater en kunstencentrum werd deels bepaald doordat het gebouw op een parkeergarage moest komen met zijn vaste onderliggende raster van 8,10 bij 8,10 meter waar drie auto's tussen passen. Op die afstand staan de kolommen waar het theater hoe dan ook op moet rusten. Inbreuk maken op de parkeergarage kon niet, dat zou de exploitatie in gevaar brengen. Eén gevolg was dat hij de orkestbak niet in de parkeergarage mocht laten zakken. Dit bepaalde meteen het niveau voor toneel en zaal: circa 6 meter boven straatniveau waar de vrachtwagens komen aanrijden. Tal van studies zijn verricht om die laad- en losfunctie in te passen. Uiteindelijk is er een fatsoenlijke aanrijroute gevonden en brengt een dubbele vrachtwagenlift de goederen naar tooneelniveau. In het interieur van De Kom

is alle verlichting, luchtbehandeling en overige techniek weggewerkt in de wanden, plafonds (nergens systeemplafonds) en vloeren, de strakke plafonds contrasteren mooi met de houten wanden, zoals we later zelf kunnen zien. Ook in de zaal is alle techniek uit beeld gehouden - zelfs de zaalbruggen kunnen verborgen blijven achter de houten akoestische panelen tot de voorstelling begint. Dat de brandweer vlak voor de ingebruikname ineens ging twijfelen over wat zij zelf eerder had goedgekeurd, was vervelend. 'Toen moesten er ineens wandjes worden geplaatst en andere verschrikkelijke dingen. Dus als je vandaag verschrikkelijke dingen ziet, dan weet je waar het van komt,' zei Van Dongen met een knipoog. Tot slot nodigde hij de VPT alvast uit in Den Helder voor de ledendag in 2015. Hij ontwerpt daar een nieuw theater in een voormalige marineloods. Die zaal krijgt twee balkons boven elkaar en de wanden zullen van dubbel glas zijn, met een verduisteringsgodijn ertussen. Bij binnenkomst ziet het publiek de hele zaal voor zich liggen. Als de voorstelling begint zakt de verduistering. Spannend.

Theatertechniek

Na de presentaties over De Kom kregen we rondleidingen door het gebouw met korte presentaties door de leveranciers Audio Electronics Mattijsen, theateradvies, Rolight, Trekwerk, DTS², Showtex Nederland, Peutz BV en Jezet Seating. Ik licht er een paar kleine dingen uit. Marjon Franken (Showtex Nederland) liet zien waar het mohair voordoek van gemaakt is (wol van de angora geit gecombineerd met katoen). Na de rondleiding riep haar collega Martin van Hekken ons even terug om te demonstreren hoe soepel en gelijkmatig het voordoek open- en dichtvalt

dankzij het toegepaste rearfold systeem (zie technisch nieuws in dit nummer). Huub Huikeshoven (theateradvies) wees op de tl-buizen die boven in de toneeltoren haaks op de trekken hangen, zodat je van onderuit goed kunt zien of iets geblokkeerd is. Eeuwe Vos (DTS²) stond bij de twee indrukwekkende vrachtwagenliften. Ze kunnen 25 en 30 ton heffen. Gekozen werd voor Spira heffers vanwege de beperkte ruimte. Leuk detail: DTS² werd als geautoriseerd systeem integrator voor dit systeem gebeld of zij ook Spira's konden leveren. Ja dat kon, en voor wanneer was dat gepland? Voor volgende week... Reind Brackman (Trekwerk) vertelde wat we doen als we een trekkenwand installeren in een theater: elke motor is goed voor het verplaatsen van 700 kg met een snelheid van 2 m/s (de trek zelf weegt 200 kg). Dat mag je vergelijken met een lift voor 10 personen. Van zulke 'liften' installeren we er dan 52, die we intensief laten samenwerken en die we besturen met een joystick. Trekwerk heeft 14.000 manuren gestoken in ontwerp en uitvoering, waarvan circa eenderde voor ontwerp. ◀

Meer foto's van de ledendag
www.vpt.nl

De Kom
www.dekom.nl

Frits van Dongen
www.vd-k.eu

Architect Frits van Dongen maakte het ontwerp voor De Kom als mededirecteur van Architecten Cie, het bureau dat hij na zijn benoeming tot Rijksbouwmeester verliet. In De Kom sprak hij vanuit het nieuw opgerichte bureau Van Dongen - Koschuch.

Jan Duitshof krijgt bloemen van Els Wijmans. Rechts architect Frits van Dongen. | FOTO: © JEAN VAN LINGEN |